

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

เอื้อมทิพย์ คินขุนทด: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนท่าเลือนสามัคคี

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์นิสาชล จันทศรี, 55 หน้า

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการกองทุนชุมชนท่าเลือนสามัคคี เพื่อศึกษากองทุน
ในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในชุมชนสำหรับการพัฒนาอาชีพ เพื่อศึกษาการจัดระบบ
การบริหารจัดการเงินกองทุนรวมทั้งปัจจัยด้านบวกด้านลบ เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองใน
การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริม
เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และเพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
ของประชาชนในชุมชน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอาศัยการสังเกตและบันทึก การสัมภาษณ์ การ
ศึกษาเอกสารกรณี เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.1 - 12)
และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น คือ ค่าร้อยละ และ CIPP Model ประชากรในชุมชน
ท่าเลือนสามัคคีและสมาชิกกองทุน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลที่
ต้องการจัดเก็บตามแบบ บร.1 - บร.12 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ CIPP Model
ผลการศึกษาพบว่าปัจจุบันปล่อยเงินกู้ไปแล้วรวมเป็นเงินให้กู้ 950,000 บาท ยอดเงินคงเหลือ
50,000 บาท ชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุน ซึ่งดูได้จากการให้
ความร่วมมือของประชากรในการจัดตั้งกองทุนชุมชนขึ้นมา มีการบริหารจัดการกองทุนโดยมีคณะกรรมการ
การบริหารกองทุนที่มาจากการคัดเลือกโดยประชากรในชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนชุมชน มีการ
เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของกองทุน โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสร้างอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเอง
ได้ในระดับหนึ่ง สภาพเศรษฐกิจของชุมชน เมื่อได้รับการกระตุ้นแล้วทำให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทั้ง
ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม คือเมื่อคนในชุมชนมีอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ก็ทำให้เศรษฐกิจ
และสังคมดีขึ้นไปด้วย การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของคนในชุมชน ดูได้จากความสามัคคี
ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้ความร่วมมือและมีการเกื้อกูลกันของคนใน
ชุมชน จากการวิจัยที่เราสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการทำงานด้านต่าง ๆ ใน
ชุมชนได้ เช่น เมื่อเราพบปัญหาในด้านใดเราก็นำปัญหานั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ก็จะทำให้
ปัญหาลดลงไปได้บ้างเป็นบางส่วน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์นิสาชล จันทศรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอำเภอ อนุกรรมการเครือข่ายกองทุนชุมชนเมือง เทศบาลตำบลปากช่อง ผู้นำชุมชน ประชานกองทุนชุมชน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

เอี่ยมทิพย์ กิณขุนทด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....ศิวดาแสง.....จำนงค์ศรี.....
(อาจารย์นิสาชล จำนงค์ศรี)

กรรมการสอบ

.....ศ. 4.....
(อาจารย์ ดร.สุนิทยา เกื่อนนาดี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 9 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
5. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	19
1. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	19
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	26
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27

6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	28
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	33
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	38
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	39
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	39
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	41
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	41
2. วิธีดำเนินการ.....	42
3. ผลการดำเนินการ.....	42
4. อภิปรายผล.....	46
5. ข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก.....	52
ภาคผนวก ก รายชื่อคณะกรรมการชุมชน.....	53
ภาคผนวก ข แผนที่ชุมชน.....	54

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง อันเป็นนโยบายหลักที่เป็นรูปธรรมของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่ต้องการให้ประชาชนต่อสู้กับปัญหาความยากจนและรู้จักพึ่งพาตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนกำลังต้องการในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังตกต่ำอย่างหนัก

ชุมชนท่าเลื่อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุน เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2544 พร้อมกับได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2544 เพื่อให้ทราบว่าการจัดตั้งกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรจะมีการประเมิน และผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตกองทุน หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนท่าเลื่อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา นี้นาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคี ในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุน รวมทั้งปัจจัยด้านบวกด้านลบในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคี

3. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

4. เพื่อศึกษาเศรษฐกิจของชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทางสังคม

5. เพื่อศึกษาประชาชนในชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด แนวคิดและรูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิดของประเด็นที่จะประเมินหรือเค้าโครงร่างในลักษณะของการเชื่อมโยงสัมพันธ์และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของประเด็นที่จะประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ แนวคิดและรูปแบบการประเมินมีอยู่หลากหลายรูปแบบตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดและได้มีการนำมาใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ได้นำไปใช้ในการประเมินโครงการที่สำคัญและได้นำเสนอในที่นี้ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545. หน้า 83 -92)

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and of Evaluation) กล่าวถึงการประเมินว่า "โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษาและเกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)"

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยกำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะจุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากโครงการด้วย

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมินว่า "การประเมิน เป็นกิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน"

4. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สเตก ได้กล่าวถึง การประเมินว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

5. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) การประเมินตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ

6. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) ไพรวัส ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

7. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า "การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ"

8. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick) แพตทริก ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรมว่า "การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด"

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิพฟ์โมเดล (CIPP Model) โดยสตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า "เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่" ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545. หน้า 90)

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) โดยเป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยพื้นฐานเบื้องต้น (Input Evaluation) โดยเป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) โดยเป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) โดยเป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการอุป เลิก ขยาย หรือการปรับเปลี่ยนโครงการ จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูแลความสำเร็จของโครงการ

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL นี้ ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อใช้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการ ซึ่งมีลักษณะเป็น แบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนงานได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินชีพ จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งนี้เพราะจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

4. วิธีดำเนินการ

กองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีการในการศึกษาและการประเมินผลดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูลดังนี้

4.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจากการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย ชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เช่น เก็บข้อมูลสภาพหมู่บ้านหรือชุมชน (บริบทชุมชน) เก็บข้อมูลกองทุนชุมชนและใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย โดยการไปสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนทั่วไป สมาชิกกองทุนเพื่อทำเวทีชาวบ้าน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร. 1- ปร. 12) การสังเกต การสัมภาษณ์ การเจงนั้บ เป็นต้น

4.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) การศึกษาและติดตามผลในพื้นที่ชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้เรียบร้อยแล้วจากส่วนราชการ เอกชน สถาบันการศึกษา การถ่ายทอดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ไปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ เป็นต้น โดยการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวนี้ มาเรียบเรียงและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ได้ใจความครบถ้วนและมีความสมบูรณ์ที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นการประเมินผลและติดตามผลกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ซีพีพีโมเดล" (CIPP Model) โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ การกำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เพื่อนำเสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ทราบข้อมูลของชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีในประเด็นเกี่ยวกับกองทุนหมุนเวียนในชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน

2. ทราบความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองของชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี

3. ทราบกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนทำเลือนสามัคคีในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน
4. ได้ทราบถึงเศรษฐกิจของชุมชนทำเลือนสามัคคีได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทางสังคม
5. ทราบศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชนทำเลือนสามัคคี

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลักการสำคัญในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม ซึ่งถือเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานของประเทศอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน สำหรับการลงทุน เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนเงินอยู่ในชุมชน หมุนเวียนไปในมือของชาวบ้านในแต่ละครอบครัว เพื่อนำไปใช้ในการผลิตในภาคต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินกู้จากระบบ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง ด้วยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของชุมชนและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกองทุน อีกทั้งยังเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชน ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยให้ประชาชนรู้จักคิดเป็น ทำเป็นรู้จักการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยให้ประชาชนนั้นหันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด ตามแนวปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกองทุนชุมชนยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้น

เศรษฐกิจจากฐานรากของประเทศและเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ทุกครอบครัวในหมู่บ้านและชุมชนมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนมีงานทำและมีรายได้ ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกัน รู้จักประหยัดและอดออมทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งจะเป็นหลักประกันการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนทำเลื่อนสามัคคี

โดยในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2544 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้วางระเบียบไว้ โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2544 หรือตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วย

ประธาน 1 คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รองประธาน 3 คน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานตามลำดับ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาดและคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เคยประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยประชุมในการเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการและศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน เป็นต้น

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของ

ประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบไว้

2.3 ระเบียบกองทุน กองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนชุมชน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทรและ เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพรวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควร กำหนดระเบียบการดำเนินงานของกองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี โดยระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป ที่ตั้งกองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี บ้านเลขที่ 391 หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130 ซึ่งเป็นบ้านของประธานกองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี โดยในการจัดตั้งกองทุนชุมชนนั้นได้มี วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และเพื่อ พัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี สำหรับแหล่งที่มาของกองทุนชุมชนประกอบด้วย เงินที่ได้รับจัดสรร จากคณะกรรมการ เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินฝากตั้งจะ เงินค่าธรรมเนียม แรกเข้าและเงินค่าหุ้น เป็นต้น คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนชุมชน จะต้องเป็นผู้ที่พักอาศัย อยู่ในชุมชนทำเลือนสามัคคี มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนวันจัดตั้งกองทุนและต้องเป็น ผู้มีเงินฝากตั้งจะ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี บุคคลที่ต้องการจะสมัคร เข้าเป็นสมาชิกกองทุนสามารถยื่นคำขอสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนชุมชนและจะต้องเป็นผู้มี เงินฝากตั้งจะ เมื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ เรียบร้อยแล้วและเห็น สมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนก็จะแจ้งให้บุคคลนั้นทราบ ให้ชำระค่าธรรมเนียม แรกเข้าค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะ นับจากวันที่ได้รับแจ้งเข้าเป็นสมาชิกกองทุนชุมชน การพ้น สภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ตาย ลาออกและ สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมการประชุม เป็นต้น โดยที่ผู้พ้น สภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็น สมาชิกกองทุนชุมชนติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี กองทุนชุมชนทำเลือนสามัคคี ประกอบด้วย คณะกรรมการ 15 คน และที่ปรึกษา 8 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี ซึ่ง คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ

จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ คือ การบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแลและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน เป็นต้น ประเภทการขอกู้ยืมเงิน สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การเพิ่มรายได้และการลดรายจ่าย ลักษณะของโครงการต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาดและมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกิน 20,000 บาท แต่ทั้งนี้ถ้าสมาชิกคนใดต้องการขอกู้เกินวงเงินที่คณะกรรมการกำหนดไว้ แต่ต้องไม่เกินรายละ 50,000 บาท ทางคณะกรรมการจะต้องประชุมเพื่อลงความเห็นชอบเป็นราย ๆ ไป หลักประกันเงินกู้ ให้สมาชิกกองทุนชุมชนจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12 บาทต่อปี และให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้พร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 1 ปี ส่วนสมาชิกที่ขอกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณี ตามความจำเป็นหรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกิน 3,000 บาท หลักประกันเงินกู้ ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 บาทต่อเดือน และให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้พร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 6 เดือน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นผู้กู้สามารถขอผ่อนผันการชำระหนี้ได้ตามที่ตกลงกับคณะกรรมการกองทุนชุมชน และเมื่อสิ้นปีทางการบัญชีกองทุนคณะกรรมการกองทุนชุมชนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ดังนี้ คือ เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละสิบห้า เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนชุมชนในอัตราร้อยละห้า และเป็นเงินเพื่อสมทบกองทุนชุมชนในอัตราร้อยละยี่สิบเป็นต้น

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ตามข้อ 41 และคณะกรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์และไม่มีลักษณะต้องห้าม โดยจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามข้อ 17 ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชน

ทำเลือนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับ การสนับสนุนจากคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ อำเภอ ที่ได้รับมอบหมายโดยการนำของ นายไพฑูรย์ ปัญจะ นายอำเภอปากช่อง ได้ประชา สัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมให้เข้าใจถึงแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กองทุนชุมชนและจัดให้มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนชุมชน เมื่อ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ณ โรงเรียนบ้านท่าเลือนสามัคคี ซึ่งมีนายปราณีต เชาวสูงเนิน ประธานชุมชนท่าเลือนสามัคคีทำหน้าที่เป็นผู้เรียกประชุม โดยมีหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นผู้ที่มีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้านเป็นตัวแทนครัวเรือนให้เข้าร่วมการประชุมและในการประชุมในครั้งนี้มีจำนวน ผู้แทนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม เพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนจำนวน 160 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 222 ครัวเรือน ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการ กองทุนชุมชนโดยให้ผู้เสนอชื่อบุคคลที่จะเป็นกรรมการกองทุนและต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของชุมชนเป็นที่ยอมรับของประชาชน และมีการรับรองด้วยบุคคลจำนวน 2 คน จากนั้นให้ใช้วิธีเปิดเผยด้วยการยกมือในการลงคะแนน เสียง ผู้แทนครัวเรือนคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียง หากบุคคลที่ถูกเสนอชื่อให้เป็นคณะกรรมการ กองทุนได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมเกินกึ่งหนึ่ง ก็จะได้รับเลือกให้ เป็นคณะกรรมการกองทุนชุมชน ซึ่งเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน โดยกองทุนชุมชนท่าเลือน สามัคคี นี้ประกอบด้วย คณะกรรมการ 15 คน ที่ปรึกษา 8 คน

3.2 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้าน ต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบาย และ แนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนจะต้องร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของกองทุน โดยประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและร่วมกันบริหารจัดการกองทุนของ ตนเอง
2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน โดยการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนจะต้องร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยมีแนวทางและจะต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทรวมทั้งระยะเวลาในการชำระคืนเงินที่กู้ยืมทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแต่ละงวดต้องไม่เกินคราวละ 1 ปี และอื่น ๆ เป็นต้น

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดทำระเบียบข้อบังคับหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนเรียบร้อยแล้ว ให้คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนจะต้องร่วมกันดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่ได้วางเอาไว้ เช่น การรับสมาชิก การระดมทุน การจัดทำระบบบัญชี การจัดระบบการตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุน และอื่น ๆ เป็นต้น

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกกองทุนชุมชนที่ต้องการจะขอกู้เงินจากกองทุนชุมชน เพื่อนำไปใช้จ่าย ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างหรือเพิ่มรายได้ และการลดรายจ่าย ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน และต้องเป็นโครงการที่มีลักษณะสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด คือ วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งต้องไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะต้องเรียกประชุมสมาชิกกองทุน เพื่อให้สมาชิกกองทุนพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งจะต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท หลักประกันเงินกู้ต้องให้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นค้ำประกัน สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนชุมชนบ้านท่าเลื้อนสามัคคี จะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละสิบสองบาทต่อปี ส่วนการชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหนึ่งปี ส่วนสมาชิกกองทุนชุมชนที่ต้องการจะขอกู้เงินจากกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีตามความจำเป็นหรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร โดยยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด คือ วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายละไม่เกินสามพันบาท หลักประกันเงินกู้ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์จำนวนสองคนค้ำประกัน สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี จะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละหนึ่งบาทต่อเดือน ส่วนการชำระคืนเงินกู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหกเดือน แต่ในกรณีที่ผู้กู้มีสัญญาเงินกู้ของกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี ผู้กู้สามารถขอผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน และในกรณีที่ผู้กู้นำเงินกู้

ไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ยืมเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที และให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้พ้นสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกซึ่งที่ประชุมมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาหนึ่งปี

4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน

นายดอนม อินทรกำเนิด เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการอำนวยการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเปิดเผยถึงวัตถุประสงค์ของการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยดำเนินการคัดเลือกบัณฑิตว่างงานในท้องถิ่นจำนวน 74,881 คน เข้ารับการอบรมหลักสูตร"การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการบริหารจัดการโครงการ" จัดส่งเข้าปฏิบัติงานในทุกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ สำหรับบทบาทและหน้าที่ของบัณฑิตจะต้องทำหน้าที่ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินผลโครงการ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักศึกษาจะต้องเข้าไปรายงานตัวกับหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเก็บข้อมูลสภาพหมู่บ้านหรือชุมชน เก็บข้อมูลกองทุนชุมชน โดยการไปสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนทั่วไปเพื่อทำเวทีชาวบ้าน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ จากนั้นนักศึกษาต้องส่งแบบรายงานต่าง ๆ (ปร.1 - ปร.12) พบอาจารย์นิเทศและเรียนเสริมทุกสัปดาห์ รวบรวมข้อมูลทุกชิ้นทำสารนิพนธ์ต่อไป อย่างไรก็ตามได้มีการขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกองทุนและข้อมูลศักยภาพชุมชน ให้คำสัมภาษณ์อำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ทำงาน การลงนามปฏิบัติงานในหมู่บ้านหรือชุมชน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตาม

ปรัชญาของหลักสูตรที่ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีการปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกันทั้งนักศึกษา อาจารย์ ชุมชน โดยใช้หมู่บ้านหรือชุมชนเป็นสถานที่ปฏิบัติการในระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม 2545 โดยร่วมกันระหว่างภาคการเมือง ภาครัฐ ได้แก่ ข้าราชการและนักวิชาการของสถาบันการศึกษา ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชน ซึ่งสรุปผลการประชุมสัมมนาและสำนักงานคณะกรรมการกองทุนจะได้นำไปกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกองทุน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ของกองทุนในด้านสังคมและธุรกิจ การเกิดเครือข่ายกองทุนและเครือข่ายกองทุนที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากนี้ได้กำหนดทิศทางของการดำเนินงาน โดยได้ใช้กระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์หลัก การเกิดกองทุนที่ยั่งยืนโดยการขยายกองทุนเชื่อมโยงระหว่างกองทุนกับสถาบันการเงินอื่น ๆ และมีการเชื่อมประสานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยการพัฒนากระบวนการพัฒนาโลก การประสานการพัฒนาองค์กรและเครือข่าย การพัฒนาผู้นำและบุคลากร การขยายผลกองทุนสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและการติดตามผลและประเมินผล ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ ได้แก่ บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้ ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินผลโครงการ ได้ประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation) มีโอกาสนำหน่วยกิตที่เรียนไปเทียบโอนเพื่อศึกษาระดับปริญญาโท โดยการใช้เวลาและเงินทุนน้อยลงและอาจมีงานทำที่มั่นคง ด้วยดอกเบี้ยเงินกองทุน และกองทุนทั้ง 74,881 กองทุน มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในชุมชนได้เรียนรู้และสมาชิกของชุมชนที่ได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณที่จะปฏิบัติงานในชุมชนต่อไปด้วยความเห็นของคนในชุมชนเอง รวมทั้งรัฐบาลทราบผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 74,881 ชุมชน อย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ทันทั่วทั้งที่และนำข้อมูลการบริหารจัดการที่ประสบผลสำเร็จของบางชุมชนไปเป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่น ๆ ดูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป อีกทั้งยังประชาชนทั่วไปมีสภาพชีวิต เศรษฐกิจสังคมที่ดีและเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตอันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน

5. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รูปแบบการประเมินแบบชิพท์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบ ชิพท์โมเดล" ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, บรรณาธิการ, 2544 : 221-234) ดังนี้

แบบจำลองชิพท์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะที่สำคัญ ๆ จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytle) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัยและการเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยถือว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการและการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณและวิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียม เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่

วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงานและเพื่อเป็นการรายงานสะสมถึงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมียุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว เกี่ยวกับการวางแผนโครงการ
2. การตัดสินใจก่อนวางแผนโดยผู้อำนวยความสะดวกระหว่างการดำเนินโครงการ และยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการจะบอกถึงลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่างโครงการ
3. ปริมาณของการเกิดอะไรขึ้นจริง ๆ

สารสนเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารสนเทศจะถูกวิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารสนเทศนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังมีค่าเป็นอย่างยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือกว่าในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการประเมินกระบวนการร่วมด้วย

รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (เยาเวตี , 2542 : 46 -60)

ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการจำกัดข้อมูลที่ต้องการและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ที่ให้ผลดีสำหรับการตัดสินใจ (Decision making)

รูปแบบจำลอง CIPP สามารถนำไปใช้ประเมินโครงการศึกษาทั่วไปได้อย่างดี เพราะประกอบด้วยผลการประเมินผล 4 ประเภท อันเป็นโครงสร้างของการศึกษาทั่วไปมีดังนี้

1. Context Evaluation การประเมินเนื้อความเป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการ

ค้นหาข่าวสารอันจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ โดยนักประเมินผลจะจัดการรวบรวมข้อมูลให้กับหัวหน้าโครงการ เป็นต้นว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมสภาพการแก้ปัญหาแหล่งทรัพยากร (resource) ฯลฯ ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยวางแผนโครงการให้เป็นไปตามความต้องการ และจำกัดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับดำเนินโครงการ

2. Input Evaluation การประเมินตัวป้อนเป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ที่ต้องการ คือ บรรลุเป้าหมายของโครงการตัวป้อนสำหรับการประเมินผลประเภทนี้อาจจะเป็นตัวประกอบทางด้านเงินทุน บุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจจะเป็นผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ ทรัพยากรอื่นที่เป็นพลังให้โครงการดำเนินไปสู่เป้าหมาย

3. Process Evaluation การประเมินผลกระบวนการ การประเมินผลประเภทนี้จะทำหน้าที่ต่อจาก Context และ Input evaluation เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาข่าวสารที่จะเป็นแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติ สำหรับโครงการว่าจะดำเนินให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างไร นอกจากการประเมินผลประเภทนี้จะช่วยค้นหาข้อบกพร่อง แนวทางแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ระหว่างดำเนินโครงการ ถ้าเป็นโครงการที่ปฏิบัติจริงก็จะเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามกระบวนการที่วางไว้และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่มีความคลาดเคลื่อนประการใด

4. Product Evaluation การประเมินผลผลิต วัตถุประสงค์ของการประเมินผลประเภทนี้ก็คือ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการ กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐาน (absolute or relative standards) ที่เลือกไว้ นอกจากนี้ อาจอาศัยรายงานการประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จาก Context Input และ Process evaluation

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพพีโมเดล ดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีเฉพาะ ชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นการประเมินเชิงระบบ (System approach) โดยการประเมินเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งแนวคิดและรูปแบบการประเมิน เป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ การประเมินเชิงระบบนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมิน เช่น สคริพเวน (Scriven) , สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และสเตก (Stake) เป็นต้น แบบจำลองที่เหมาะสมที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมิน ได้แก่ แบบจำลอง CIPP Model นักประเมินโครงการที่ใช้แบบจำลอง CIPP จะพิจารณาโครงการที่ถูกประเมินในเชิงระบบ (System approach) โดย CIPP Model เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อใช้ในการประเมินโครงการนำเสนอครั้งแรกโดย Stufflebeam และคณะ การประเมินตามทัศนะของ Stufflebeam เป็นการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบนั้น ๆ ดังนั้นในแบบจำลองการประเมินของ Stufflebeam จึงมีการประเมิน 4 ประเภท ตามองค์ประกอบของระบบ คือ Context Input Process และ Product โดยรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินในครั้งนี้ คือ CHIP Model ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับชุมชนและระดับรายบุคคล (ผู้รู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนชุมชน ทั้งระดับชุมชนและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนชุมชน ทั้งระดับชุมชนและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับชุมชนและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการประเมินหมายถึงกลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา วิจัยแบ่งได้ 2 แบบ ดังนี้

1) ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนได้ทั้งหมด เช่น จำนวนประชากรในชุมชนท่าเลือนสามัคคี

2) ประชากรแบบไม่จำกัด คือ ประชากรที่ไม่สามารถเจนนับได้ทั้งหมด เช่น จำนวนต้นหญ้าทั้งหมดในพื้นที่ชุมชนท่าเลือนสามัคคี

สำหรับประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนท่าเลือนสามัคคี ใช้ประชากรแบบจำกัดในการประเมิน หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมดในชุมชน 1,051 คน แบ่งเป็น ชาย 467 คน หญิง 584 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนกลุ่มของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการประเมิน ผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นผลการประเมินจากประชากรทั้งหมดด้วย

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนชุมชนท่าเลือนสามัคคี โดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้น จะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น และจากการที่ครัวเรือนในชุมชนมีมากกว่า 100 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan

ก. บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนท่าเลือนสามัคคี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 222 ครัวเรือน คือ 67 ครัวเรือน

ข. บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนท่าเลือนสามัคคี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 222 ครัวเรือน คือ 67 ครัวเรือน

ค. บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ

ประเภทของสมาชิก	จำนวนทั้งหมด	สัมภาษณ์
คณะกรรมการกองทุน	15	5
สมาชิกที่ต้องการกู้ยืม	61	5
สมาชิกที่ไม่ต้องการกู้ยืม	66	5

ง. บร.6 (แบบรายงานผลเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 222 ครัวเรือน คือ 67 ครัวเรือน

จ. บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 222 ครัวเรือน คือ 67 ครัวเรือน

ฉ. บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) เลือกผู้ให้ข้อมูล 30% ของจำนวนครัวเรือนในชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 222 ครัวเรือน คือ 67 ครัวเรือน

ช. บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) เลือกผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มอาชีพ คือ

อาชีพ	ผู้ให้ข้อมูล	สัมภาษณ์
ทำสวนผักแบบผสมผสาน	5	2
ค้าขาย	49	15
ซ่อมรถจักรยานยนต์	5	2

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดเป็นข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย

3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

3.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B)

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

1) ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ หมายถึง ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร

ดังนี้

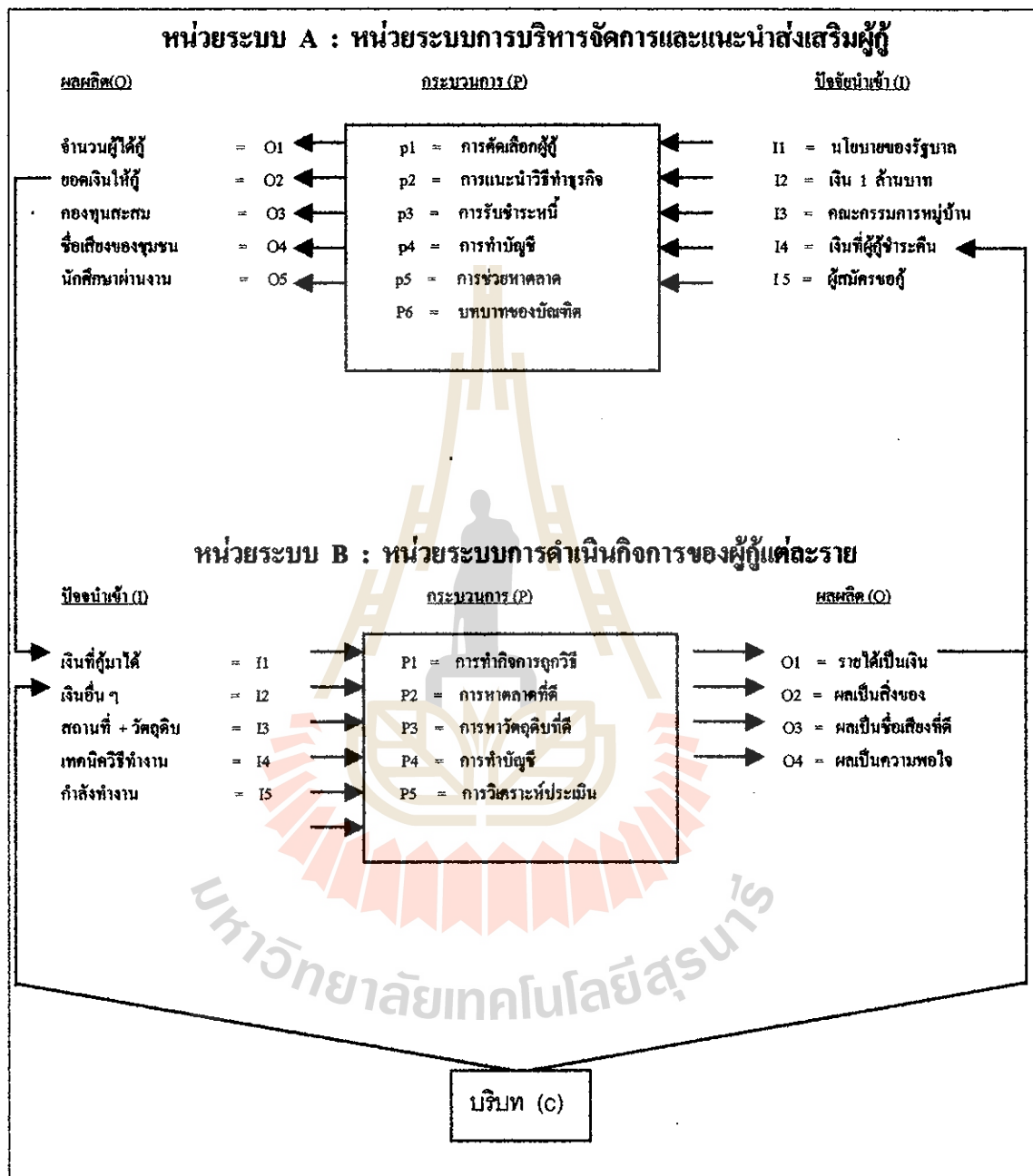
- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น หมายถึง ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

ตัวแปรดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน
- 2.4 ด้านวัฒนธรรม
- 2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

แผนภาพ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนชุมชนในรูปแบบของ "ซัพพลายโมเดล"

ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชน ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

3.1 หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนชุมชน จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ก็คือ ตัวชี้วัดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของชุมชน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ห้องถื่นมีครือข่ายการเรียนรู

4.3.3 ห้องถื่นมีครือข่ายการตลาด

4.3.4 ห้องถื่นมีภูมิคุ้มกันทางค้ำเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ผู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ผู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ผู้และเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ผู้

1.3.4 หนี้สินทุนนอกระบบของผู้ผู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้ผู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่นๆ

2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้รู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้รู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้รู้ได้ทำการกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้รู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้รู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการของกองทุนชุมชนนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้ที่ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้รู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้รู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย ดังนั้น ทั้งหน่วยระบบ A และ B จะต้องมีความสัมพันธ์กันจึงจะทำให้โครงการกองทุนชุมชนมีความก้าวหน้าต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการ การเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนชุมชน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) มีดังนี้

4.1 แบบรายงานการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (ปร.1)

4.2 แบบรายงานการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ปร.2)

4.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.3)

- 4.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร.4)
- 4.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.5)
- 4.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.6)
- 4.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (ปร.7)
- 4.8 แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปร.8)
- 4.9 แบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร.9)
- 4.10 แบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนชุมชน (ปร.10)
- 4.11 แบบรายงานการศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร.11)
- 4.12 แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ปร.12)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน เริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนมีวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

5.1 การสังเกตและบันทึก เป็นการสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

5.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในชุมชน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

5.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้นการประเมินโครงการกองทุนชุมชนมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ การคำนวณค่าร้อยละ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ใช้สถิติ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็น แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเป็นข้อความ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินตามกรอบความคิดทฤษฎีชีพชีพอโมเดล (CIPP Model) ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 5 ข้อ ดังนี้

- ผลการประเมินบริบทชุมชน
- ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
- ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 5 ประการ อันได้แก่

1. เพื่อศึกษากองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุน รวมทั้งปัจจัยด้านบวกด้านลบในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

3. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

4. เพื่อศึกษาเศรษฐกิจของชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันทางสังคม

5. เพื่อศึกษาประชาชนในชุมชนทำเลื้อนสามัคคีมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศ เมื่อพิจารณาถึงภาวะความยากจนโดยอาศัยเกณฑ์เส้นความยากจน พบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่ เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2542 เหลือ 8.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2544 หรือลดลง 1.7 ล้านคนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจุบันนี้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม มีการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพด้วย รวมทั้งมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL ด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.3 ภาวะดุลการค้าของประเทศ

มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี 2543 โดยมีดุลการค้าลดลงเป็นสำคัญ เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย คิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด เมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าการส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน

นอกจากนั้นอัตราการค้า (Terms of Trade) ที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2543 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบันนับจากการพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมาก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการสภาพแวดล้อมมีความยุ่งยากมากเนื่องจากความสูญเสียที่ต่อเนื่องอย่างเป็นลูกโซ่ ช่วงระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2518 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเกิดความเสื่อมโทรมลงเนื่องจากปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและปัญหามลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้

มีการจัดตั้งองค์การที่รับผิดชอบในด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2545)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชนในปัจจุบันเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การไม่มีงานทำซึ่งถือเป็นปัญหาใหญ่สำหรับประชาชน เพราะเมื่อไม่มีงานทำก็ทำให้ไม่มีเงินเพื่อใช้จ่ายในการครองชีพ เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่าย ซึ่งการกู้ยืมแต่ละครั้งผู้กู้ก็ต้องนำสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดิน บ้านเรือนไปค้ำประกันไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือบ้านเรือนถูกยึดไป ก็จะทำให้เกิดปัญหาการไม่มีที่ดินทำกิน ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก และคนส่วนใหญ่มีการศึกษาดำ ทำให้เกิดปัญหาการไม่รู้หนังสือ เกิดปัญหาการขาดที่ดินทำกิน เกิดปัญหารายได้ไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ นอกจากนี้ยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมนตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย ปัจจุบันค่านิยมตามฝรั่งตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็มีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ซื้อของชิ้นนั้นต่างก็คิดว่านั้นคือสิ่งโก้เก๋สมควรเลียนแบบ คนไทยบางส่วนนิยมเดินตามแบบอย่างวัฒนธรรมตะวันตก โดยลืมนึกถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (พระราชวรมูณี (ประยูรทร ปลูกโต), 2530.)

จากการพิจารณาถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ จะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ตัวเลขทั้งสองตัวนั้นจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะมีปริมาณที่มากกว่าปริมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ก่อนที่จะมีการตั้งชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีขึ้นมานั้น พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่ารกทึบ มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยกันไม่กี่ครอบครัว เมื่ออดีตชาวบ้านเรียกพื้นที่บริเวณนี้ว่า "บ้านพิมานเน้ง" เพราะบริเวณนี้มีต้นพิมานอยู่จำนวนมาก แต่เมื่อมีคนเข้ามาอยู่มากขึ้นก็ตัดทิ้งเพื่อใช้ที่ดินสร้างเป็นที่อยู่อาศัย แต่ต่อมาชาวบ้านได้เปลี่ยนชื่อชุมชน เพราะที่ท้ายชุมชนมีคลองน้ำที่ชาวบ้านใช้สัญจรไปมากับหมู่บ้านใกล้เคียง แต่ครั้งต้องใช้เวลาที่มีลักษณะคล้ายเกวียนของสมัยนี้แต่ไม่มีล้อใช้สัตว์ลากเพื่อขนย้ายข้าวของข้ามน้ำไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง ชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่า "บ้านท่าเลื้อน" จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านท่าเลื้อนจนปัจจุบันนี้ ชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2410 หรือประมาณ 135 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งชุมชนมีประมาณ 5 ครอบครัว คือ พ่อใหญ่หล้า แม่ใหญ่สังข์ อพยพมาจากแก่งคอยสระบุรี พ่อใหญ่เจ็ก แม่ใหญ่ตุ๋ อพยพมาจากสีกว พ่อใหญ่เหลียม แม่ใหญ่ตุ๊กตา อพยพมาจากโคราช พ่อใหญ่ยอด แม่ใหญ่ตุ๋ พ่อใหญ่วงศ์ แม่ใหญ่สิมา อพยพมาจากจังหวัดร้อยเอ็ด เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะต้องการมีที่ทำกินเป็นของตัวเอง โดยอาศัยเข้ามาจับจองที่ดินได้อย่างอิสระเพราะในอดีตบริเวณนี้เป็นที่ดินว่างเปล่า ต่างเห็นว่าที่ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะในการเพาะปลูกจึงได้จับจองเป็นเจ้าของ ก่อนที่จะมีการตั้งชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีนั้น สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชนจะเป็นป่ารกทึบ มีป่าไผ่ ป่าโคก ป่าเต็งรัง ขึ้นอยู่มากมาย มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด และที่บริเวณท้ายชุมชนมีน้ำไหลผ่านลงสู่เขื่อนลำตะคอง แต่ในปัจจุบันนี้ป่าไม้ที่เคยมีมาในอดีตไม่มีหลงเหลืออยู่แล้ว เนื่องจากมีประชาชนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จนในปัจจุบันได้กลายเป็นชุมชนเมืองไปแล้วส่วนลำคลองที่เคยมีมาในอดีตนั้น ในปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่แต่สภาพค่อนข้างทรุดโทรมเนื่องจากแรงธรรมชาติ ราษฎรที่อพยพมาอยู่ชุมชนสมัยก่อนประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย เป็นหลัก แต่ปัจจุบันอาชีพดังกล่าวได้เลิกไปหมดแล้ว เนื่องจากไม่มีที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เพราะชาวบ้านได้ขายที่เพื่อสร้างเป็นอาศัย ซึ่งกลายเป็นชุมชนในปัจจุบันนี้ และได้มีอาชีพใหม่เกิดขึ้นในชุมชน คือ อาชีพรับจ้างโรงงานทอกระสอบปากช่อง เมื่อ พ.ศ. 2506 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้าขายตามมา เมื่อมีผู้คนเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้นก็ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนนในชุมชนมีสภาพเป็นถนนแบบทางเกวียน และพัฒนามาเป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2525 ถนนในชุมชนยาว 2,000 เมตร และไฟฟ้าได้เข้าสู่ชุมชนเมื่อ พ.ศ. 2510 และชาวบ้านได้นำน้ำประปาใช้เมื่อ พ.ศ. 2515

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีมีทั้งหมด 222 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,051

คน แบ่งเป็นชาย 467 คน หญิง 584 คน ประชากรประกอบอาชีพค้าขาย 62 ครอบครัว รับจ้าง 148 ครอบครัว ทำสวน 2 ครอบครัว รับราชการ 5 ครอบครัว และเลี้ยงสัตว์ 5 ครอบครัวในชุมชนมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 30 คน ประชากรในชุมชนไปศึกษานอกชุมชน 154 คน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 94 คน ระดับมัธยมศึกษา 50 คน นักศึกษาผู้ใหญ่ 5 คน และสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 5 คน ปัจจุบันในชุมชนมีร้านค้า 17 ร้าน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน

รายได้ของประชากรในชุมชนต่อปีในแต่ละครอบครัวโดยสรุปรวมจากการประกอบอาชีพของประชากรในชุมชน ซึ่งมีรายได้แตกต่างกันไป รายได้โดยประมาณไม่เกิน 30,000 บาท มี 10 ครอบครัว ไม่เกิน 50,000 บาท มี 70 ครอบครัว ไม่เกิน 60,000 บาท มี 32 ครอบครัว และมีรายได้ 100,000 บาท ขึ้นไป มี 110 ครอบครัว

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ชุมชนได้มีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมา 2 กลุ่ม คือ 1. ชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ การรับฝากเงินสัปดาห์ละครั้ง การช่วยเหลือสมาชิกและให้การสนับสนุนการสร้างอาชีพแก่ประชากรในชุมชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 โดยมีประธานกลุ่ม คือ นายวิพงษ์ศักดิ์ แมบจันทิก อายุ 39 ปี อยู่บ้านเลขที่ 391 หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130 จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 167 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง 16,775 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 59,098 บาท 2. ชื่อกลุ่มกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ การปล่อยกู้เงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลจัดสรรมาให้แก่สมาชิกในชุมชน ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 ประธานกลุ่ม นายวิพงษ์ศักดิ์ แมบจันทิก จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 127 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง 28,350 บาท ปัจจุบันกลุ่มมียอดคงเหลือ 50,335.62 บาท ในรอบหนึ่งปีประชากรในชุมชนมีการทำบุญตามวันสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ คือ เดือนมกราคมก็ทำบุญตักบาตรวันปีใหม่ ที่วัดชุมชนใกล้เคียง เดือนเมษายนทำบุญวันสงกรานต์ สรงน้ำพระที่วัด และประชากรในชุมชนจะทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ เนื่องจากประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จึงไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการที่ควรเพราะติดภาระเรื่องงาน นอกจากจะเป็นวันหยุดถึงจะสะดวกในการไปทำบุญที่วัด จึงอาศัยใ้บาตรพระตอนเช้าแทนการไปทำบุญที่วัด เพราะมีเวลาจำกัด คนในชุมชนส่วนใหญ่อาศัยการไปร่วมกิจกรรมของทางอำเภอมากกว่าที่จะจัดขึ้นเองในชุมชน ผู้ที่ประชาชนในชุมชนให้ความสนับสนุน นายปราณีต เชาวสูงเนิน ประธานชุมชน และนายวิพงษ์ศักดิ์ แมบจันทิก ประธานกองทุนชุมชน และผู้สูงอายุในชุมชนอีกหลายคน ถ้าประชาชนในชุมชนมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจาก 3 แหล่ง คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนชุมชน และแหล่งเงินกู้ธนาคารทั่วไป

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

ประธานชุมชนทำเลื้อนสามัคคี คือ นายปราณีต เชาว์สูงเนิน ราษฎรในชุมชน ต้องการให้เงินกองทุน 1,000,000 บาท คงอยู่กับชุมชนนานกว่านี้ และชุมชนต้องการมีหอกระจายข่าวเป็นของตนเอง เนื่องจากชุมชนพึ่งแยกตัวออกจากชุมชนบ้านน้อยทุ่งสว่างทำให้ปัจจุบันยังไม่มียุหอกระจายข่าวเพื่อใช้ในการประสานงานหรือเวลาที่มีข่าวและเหตุเร่งด่วนเกิดขึ้นในชุมชน

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชนโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า ชาวบ้านทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะพัฒนาประเทศและคิดว่าเป็นโครงการที่น่าจะดี ซึ่งชาวบ้านทราบเรื่องจากหน่วยงานราชการและจากข่าววิทยุ โทรทัศน์
- 2) เงิน 1 ล้านบาทมีส่วนเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า ชาวบ้านคิดว่าเงิน 1 ล้านบาทเป็นส่วนสำคัญในการเริ่มโครงการกองทุน เพราะถือว่าเป็นเงินทุนอุดหนุนที่รัฐบาลมอบให้ชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากเงินกู้ยืมโดยเสียดอกเบี้ยต่ำ
- 3) คณะกรรมการกองทุน ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า คณะกรรมการกองทุนทุกคนถือว่าเป็นบุคคลที่ชาวบ้านเลือกตั้งมา เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ดูแลจัดการเงินของกองทุน และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องกฎ ระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
- 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือ จำนวนเงินที่สมาชิกกองทุนที่ได้กู้เงินกองทุนไปจะต้องชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดเวลา แต่ในปัจจุบันกองทุนชุมชนพึ่งทำการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกกองทุน ทำให้ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้และดอกเบี้ย จึงไม่สามารถประเมินผลได้
- 5) ผู้สมัครขอกู้ จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครขอกู้ในชุมชนทำเลื้อนสามัคคี พบว่ามีผู้ที่ต้องการจะสมัครขอกู้เงินอีกจำนวนมาก เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการปล่อยกู้ให้กู้ในงวดต่อไป เพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากเสียดอกเบี้ยต่ำกว่า

การกู้ยืมนอกระบบมาก

6) บัณฑิตประจำกองทุนชุมชน จากการได้เข้ามาปฏิบัติงานในชุมชนท่าเลื่อนสามัคคี ถือว่ามีส่วนช่วยเหลือในด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนไม่ทราบ เช่น ในเรื่องการเขียนคำขอกู้ ซึ่งสมาชิกบางรายเขียนคำขอยังไม่เป็น

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีประโยชน์ในด้านการคัดเลือก หรือกำหนดตัวผู้กู้ เพราะผู้ที่จะกู้เงินกองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีจะต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้เลือกสรรแล้ว ว่าจะเป็นผู้ที่มีเหตุผลในการใช้เงินและสามารถนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า กองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีไม่มีการแนะนำวิธีทำธุรกิจ เพราะผู้กู้ส่วนใหญ่ของชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีนำเงินไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการมากกว่าจะเป็นการสร้างอาชีพใหม่ ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่แล้ว

3) การรับชำระหนี้ พบว่า กองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีสามารถยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย แต่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดให้ผู้กู้ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปี โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี ซึ่งการกำหนดดังกล่าวถือว่าค่อนข้างเกี่ยวกับการได้รับชำระคืนเงินกู้ ซึ่งอาจเกิดข้อผิดพลาดได้

4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า กองทุนชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีมีเหรียญฎีกาทำหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ซึ่งได้จัดทำแบบง่าย ๆ ไว้แล้วเป็นบางส่วน เนื่องจากกองทุนเพิ่งทำการปล่อยเงินกู้ทำให้มีแค่ยอดผู้กู้ แต่ยัง ไม่มีการรับชำระเงินกู้เข้ามาเพราะยังไม่ถึงเวลาการรับชำระคืน

5) การช่วยหาตลาด พบว่า เนื่องจากชุมชนท่าเลื่อนสามัคคีอยู่ใกล้ตลาดสด ซึ่งเป็นที่ขายสินค้าซึ่งถือว่าเป็นทำเลที่ดี และผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายอยู่ที่ตลาดสดอยู่แล้ว ดังนั้นคณะกรรมการจึงไม่ต้องช่วยในการหาตลาดให้ผู้กู้เงิน

6) บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุน พบว่า เมื่อมีบัณฑิตประจำกองทุนเข้ามาช่วยในการดำเนินงานกองทุนแล้ว ทางกองทุนจะได้รับประโยชน์จากบัณฑิตกองทุนในเรื่องของการแนะนำการทำบัญชี หรืองานด้านเอกสารต่าง ๆ ที่ทางคณะกรรมการบางครั้งไม่ค่อยเข้าใจ

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้ได้กู้และยอดเงินให้กู้เป็นผลโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่าจำนวนผู้ได้กู้เป็นผลมาจากการนำผู้สมัครขอกู้มาพิจารณาการคัดเลือก จนได้

จำนวนผู้กู้ ซึ่งเป็นผลที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้น ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอู้ทำเรื่องขอกู้เงินกองทุน 1 ล้านบาทได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการ นำไปสู่การได้ทราบยอดเงินที่ได้ให้กู้ ซึ่งก็เป็นผลลัพธ์ที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดอีกขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า กองทุนสะสมเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่า กองทุนมีการปล่อยเงินกู้ออกไปแล้วคาดหวังว่าจะได้เงินกลับเข้ามาเมื่อครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ ซึ่งจะให้มีจำนวนรายได้เกิดขึ้นจากดอกเบี้ยที่ได้ปล่อยเงินกู้ไป ซึ่งถือว่าเป็นผลได้ที่เกิดขึ้นจากการปล่อยเงินกู้ของกองทุน

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชื่อเสียงของชุมชนท่าเลือนสามัคคีได้รับมาจากการที่ทางชุมชนมีการเก็บเงินสะสมรายเดือนและสามารถนำเงินที่ได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ทำให้เกิดดอกผลมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์มีเงินสะสมที่มากขึ้น เพราะว่าเมื่อการดำเนินงานของกองทุนได้ผลและมีประสิทธิภาพดี ทางชุมชนมีภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ และสิ่งที่จะตามมาก็คือชื่อเสียงของชุมชนรวมทั้งชื่อเสียงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้มีการบริหารงานที่ดี นอกจากนั้นจากการที่บัณฑิตมาทำงานร่วมกับชุมชน ก็ถือว่าได้ผ่านการทำงานและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว โดยทั่วไปผู้กู้แต่ละรายในชุมชนมีอาชีพค้าขาย ซึ่งการทำอาชีพค้าขายนั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว เป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพ จึงจะสามารถดำเนินงานได้ผลดี

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ มีผลเพราะการที่ผู้กู้จะปล่อยเงินต้องมีทรัพย์สินที่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่า เมื่อผู้กู้ได้เงินไปแล้วจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงและจะสามารถนำเงินมาใช้คืนให้กองทุนได้ ทรัพย์สินของผู้กู้ เช่น บ้านหรือที่ดินของผู้กู้และเครือญาติ

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีโครงการธนาคารประชาชนเกิดขึ้น ทำให้มีผู้สนใจไปกู้ยืมเงินมาลงทุนเป็นจำนวนมาก เพราะเห็นว่าดอกเบี้ยต่ำ ทำให้มีการเกิดหนี้สินเพิ่มมากขึ้น แต่ทุกคนก็พร้อมที่จะกู้เพราะต้องการมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เนื่องจากการค้าขายก็เป็นไปเรื่อย ๆ แค่ออຍได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

4) อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้โดยมากในชุมชนมีอาชีพค้าขาย จะมีอาชีพอื่นบ้าง จึงทำให้มีความจำเป็นที่ผู้กู้จะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ

5) รายได้ของครอบครัว โดยมากมีรายได้ไม่ค่อยมากนัก แต่พอมีกินสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ทำให้ทุกคนพยายามหาทางเพื่อให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่บางครั้งก็ต้องอาศัยการกู้ยืมด้วย จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้

6) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ โดยมากผู้กู้มีอาชีพค้าขายมานานแล้วจึงถือว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ เมื่อผู้กู้ได้เงินมาส่วนใหญ่จะเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ เพราะผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จึงต้องมีการซื้อสินค้าเพื่อเข้าร้านไว้จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค บางรายอาจเพิ่มสินค้าให้มีหลายชนิดมากขึ้น เพื่อเป็นการเรียกลูกค้าให้สนใจสินค้าที่ขาย

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร ผู้กู้ส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมในกิจการ ซึ่งส่งผลให้กิจการมีเงินหมุนเวียนในกิจการมากขึ้นอีกทางหนึ่ง

3) สถานที่และวัตถุดิบ เนื่องจากผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายอยู่ที่ตลาดสด ซึ่งถือว่าเป็นตลาดที่ค่อนข้างใหญ่ อยู่ใกล้บ้านและมีกลุ่มลูกค้าสัญจรไปมาสะดวก ทำให้การขายสินค้าได้คล่องตัว แต่ก็ต้องอาศัยการเช่าที่ตลาดเพื่อขายสินค้า ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำของผู้ขายที่จะต้องจ่ายให้กับเจ้าของสถานที่

4) เทคนิควิธีทำงาน ผู้กู้แต่ละรายมีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าต่าง ๆ กัน ส่วนมากจะขายสินค้าอุปโภค บริโภค ซึ่งเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในแต่ละวัน และผู้ขายจะต้องมีการแข่งขันกัน เช่น การลดราคาหรือการแถมบ้างเป็นบางครั้ง เพื่อให้สินค้าตนเองเป็นที่สนใจของผู้บริโภค

5) กำลังทำงาน ผู้กู้แต่ละรายทำงานกันเองโดยอาศัยแรงงานจากคนในครอบครัวช่วยเหลือกัน เพื่อเป็นการลดต้นทุน เพราะการขายสินค้าเล็กน้อยไม่ใช่ร้านใหญ่โตพอที่จะจ้างลูกจ้างอาศัยช่วยกันทำในครอบครัว

6) บัณฑิตประจำกองทุนที่ผ่านงาน ถือว่าได้ประสบการณ์และความรู้ในการทำงาน รู้จักอาชีพที่หลากหลายจากการไปพูดคุยกับผู้กู้แต่ละราย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย ผู้กู้แต่ละรายจะมีการทำกิจการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละรายก็จะมีวิธีการประกอบอาชีพที่เห็นว่าเป็นสิ่งดีในการใช้เป็นแนวทางทำกิจการให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ตัวอย่างเช่น การทำอาหารออกขายก็ต้องเน้นรสชาติที่

อรรอย สะอาด และเน้นราคาถูก ซึ่งสิ่งนี้เองที่จะทำให้มีลูกค้าขาประจำเกิดขึ้น

2) การหาตลาดที่ดี จากการที่ผู้ดูแลรายส่วนใหญ่ค้าขายอยู่ที่ตลาดประจำอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาในการหาตลาด เพราะที่ปัจจุบันมีลูกค้ารู้จักอยู่แล้วทำให้ไม่ต้องย้ายที่บ่อย ๆ เพราะการย้ายที่ก็อาจจะทำให้เสียลูกค้าได้ เนื่องจากบางครั้งลูกค้าหาร้านไม่พบก็ต้องไปซื้อสินค้าจากที่อื่นได้

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี ผู้ดูแลรายมีกระบวนการหาสินค้าที่ดี โดยการตั้งซื้อสินค้าจากแหล่งขายสินค้าส่ง ซึ่งจะมีราคาต่ำกว่าร้านค้าปลีก เช่น ถ้าเป็นร้านขายผลไม้ก็จะไปรับสินค้ามาจากตลาดไทหรือจากสวนผลไม้ นั่น ๆ โดยตรง เพราะสินค้าเหล่านี้จะมีการคัดสรรมาแล้ว ส่วนสินค้าบางตัวก็จะหาซื้อจากตลาดปากช่อง ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าแทบทุกชนิดในราคาทั้งปลีกและส่ง ผู้ดูแลรายก็จะเลือกซื้อแตกต่างกันไป แต่ก็พยายามเลือกซื้อแต่สินค้าที่ดีมีคุณภาพเพื่อนำมาจำหน่ายให้ผู้ซื้อ เพราะถ้านำสินค้าไม่ดีมาขายจะทำให้ผู้บริโภคที่เคยพบสินค้าที่ไม่ดีจะไม่กล้าที่จะมาซื้อสินค้าอีก

4) การทำบัญชี ผู้ดูแลรายมักจะไม่ทำบัญชีจะเป็นการจดบันทึกมากกว่า เพราะผู้ดูแลรายส่วนใหญ่ขายสินค้าประเภทซื้อมาขายไป จึงไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการทำบัญชีมากนัก

5) การวิเคราะห์การประเมิน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์และประเมินได้ว่า การที่มีปัจจัยนำเข้าที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ การทำงานของผู้ดูแลรายได้รับประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ ก็คือ ผู้ดูแลรายได้รับผลตอบแทนเป็นค่าเงินหรือสิ่งของ ซึ่งรายได้จากการประกอบกิจการถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะนั่นคือค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงประกอบการทั้งหมด

2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีถือว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการคือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ ซึ่งปัจจุบันผู้ดูแลรายได้ใช้เงินกู้ประกอบการค้าขายคือ ซื้อมาขายไป ซึ่งสินค้าที่ผู้ดูแลรายนำมาขายจะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความพอใจในสินค้าทั้งต่อผู้ขายและผู้ซื้อ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงในเรื่องมาตรฐานของสินค้าที่จำหน่าย

3) ผลกระทบโดยอ้อม จากการพิจารณาเห็นว่า ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการของผู้ดูแลรายก็คือ บัณฑิตประจำกองทุนที่มีโอกาสได้ศึกษาเกี่ยวกับ วิธีการประกอบกิจการ เพราะบัณฑิตจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจการจากผู้ดูแลรายแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้นั้นได้

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้อาชีพต่าง ๆ ในชุมชน มีดังนี้

- (1) อาชีพทำสวนผักแบบผสมผสาน
- (2) อาชีพค้าขาย
- (3) อาชีพซ่อมรถจักรยานยนต์

(1) อาชีพทำสวนผักแบบผสมผสาน

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เมล็ดพันธุ์ผักทุกชนิดที่ผู้ต้องการจะปลูกในรอบหนึ่ง ๆ ปุ๋ย รวมทั้งยาปราบศัตรูพืชก็จะเช่นกันแต่จะใช้น้อยมาก เพราะไม่ต้องการให้มีสารตกค้างในผักที่ปลูก และประสิทธิภาพในการทำงานมีประโยชน์มาก เพราะผู้ที่มีอาชีพปลูกผักมานานแล้วจึงอาศัยประสบการณ์และความรู้ที่สะสมมาช่วยในการประกอบการ กระบวนการที่ดีได้แก่ การเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกซึ่งเป็นพื้นอยู่อาศัย และเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้คลองน้ำเหมาะในการเพาะปลูกและง่ายต่อการดูแลเอาใจ ผักที่ปลูกส่วนมากเป็นผักพื้นบ้านทำให้ไม่ค่อยมีศัตรูพืชรบกวนเท่าไร ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ เมื่อเราได้ดูแลอยู่ตลอดเวลาถ้าไม่มีศัตรูพืชรบกวนก็จะไม่ใช่ยาปราบศัตรูพืชเป็นการป้องกันสารพิษที่อาจจะต้องค้าง และถ้ามีการใช้ยาก็จะต้องกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บที่ดี เพื่อไม่ให้มีสารพิษตกค้าง เพราะในปัจจุบันผู้บริโภคนิยมทานผักปลอดสารพิษจึงพยายามที่จะไม่ใช้ยาฆ่าแมลง เพื่อเป็นการเอาใจผู้บริโภค

(2) อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนที่ใช้ในการประกอบกิจการหรือซื้อสินค้ามาจำหน่าย ส่วนสถานที่ที่ใช้ในการจำหน่ายสินค้าเป็นตลาดสดที่มีทำเลดี อยู่ติดถนนและมีผู้สัญจรไปมาตลอด ถือเป็นการได้เสนอขายสินค้าโดยตรงต่อผู้บริโภค และที่สำคัญที่สุดคือประสิทธิภาพที่ผู้ประกอบการมีอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าที่จะนำรมาช้อมกับเราได้ กระบวนการที่ดี ได้แก่ เนื่องจากผู้มีการดำเนินการมานานแล้ว จึงถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถรู้จักการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการเสนอขายสินค้าให้ผู้บริโภคพอใจมากที่สุด คุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ การที่ผู้ที่เป็นร้านค้าที่ขายสินค้าต่างชนิดกัน ทำให้ผู้แต่ละรายจะต้องมีวิธีการที่จะเรียกรู้ทำให้สนใจสินค้าของตนให้มากที่สุด โดยจะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณภาพและมีปริมาณพอเหมาะสมกับราคาที่จำหน่าย ซึ่งจะส่งผลให้มีกำไรเกิดขึ้นและทำให้ผู้สามารถคงอยู่ได้

(3) อาชีพซ่อมรถจักรยานยนต์

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนที่ใช้ในการซื้ออะไหล่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาเพื่อซ่อมรถจักรยานยนต์ ส่วนสถานที่ในการประกอบการผู้ส่วนใหญ่จะใช้นบ้านตนเองเป็นที่ประกอบการเพราะประหยัดค่าเช่า สถานที่ที่มีคนสัญจรไปมาได้สะดวกในการนำรถมาซ่อมด้วย

กระบวนการที่ดีได้แก่ จะเป็นการดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ผู้ที่มีการกำหนดประเภทการซ่อม กำหนดราคาที่เป็นธรรมค่อนข้างถูก และจะต้องใช้อะไหล่ที่มีคุณภาพในการซ่อม ซึ่งถือว่าเป็นการเรียกลูกค้าอีกทางหนึ่ง จากการประกอบ การดังกล่าวก็จะทำให้มีรายรับเข้ามาตลอด เพราะลูกค้าเชื่อในฝีมือของผู้ประกอบการ

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ผลที่เกิดจากการที่คณะกรรมการกองทุนมีการนัดประชุมบ่อย ๆ พบว่า ทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการทำงานในชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี
2. ผลที่เกิดจากการให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้แนวคิดที่หลากหลายมากขึ้นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีทั้ง 5 ข้อ พบว่า
 - 1.1 การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชนในการตั้งกองทุนขึ้นมา
 - 1.2 ระเบียบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะต้องคอยเป็นผู้แนะนำให้สมาชิกกองทุนเข้าใจกับระเบียบกองทุน
 - 1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ทุกคนในชุมชนมีความเข้าใจกันสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อจะทำให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยยึดหลักปฏิบัติจากระเบียบกองทุนชุมชน
 - 1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การสร้างภูมิคุ้มกันเกิดขึ้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชน แต่ก็ต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นด้วย
 - 1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า คนในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และจะต้องสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับทุกคนในชุมชน และเมื่อทุกคนสามารถทำได้ก็จะทำให้ชุมชนมีศักยภาพที่ดีและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดีเกิดขึ้น
2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์
 - 2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้
 - 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของคนในชุมชน
 - 2) มีเงินกองทุนเริ่มต้นจากค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนชุมชน
 - 3) เงินกองทุน 1 ล้านบาท จากการบริจาคของรัฐบาล

- 4) คณะกรรมการบริหารกองทุนชุมชน
- 5) ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนของคนในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) การไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุนของคนในชุมชนบางส่วน
- 2) ความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุนของคนในชุมชนบางส่วน
- 3) ไม่มีเงินกู้พร้อมคอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน เนื่องจากกองทุนพึ่งปล่อยกู้จึงยังไม่มีเงินกลับเข้าสู่กองทุน

มีเงินกลับเข้าสู่กองทุน

- 4) ความไม่เข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างเพียงพอของคนในชุมชน
- 5) กรรมการกองทุนมีการบริหารงานที่ไม่ดี เนื่องจากยังขาดความพร้อมใน

หลายๆ ด้าน และยังใหม่สำหรับโครงการกองทุนชุมชน

- 6) ความไม่จริงใจของสมาชิกในการดำเนินงานของกองทุน

2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ยังไม่เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ของคนในชุมชน

2.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ชุมชนได้ปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทำให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น
 ดูได้จากการที่ชุมชนทำเลือนสามัคคี มีการร่วมมือร่วมใจกันในการบริหารจัดการเงินกองทุน
 เพื่อให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้นและยังคงอยู่กับชุมชนต่อไป

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ที่ชุมชน
 ทำเลือนสามัคคีได้เกิดความเข้มแข็งอย่างมากในด้านการปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 ดูได้จากการที่คณะกรรมการขอความร่วมมือด้านใด ๆ ก็ตามประชากรในชุมชนก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสามารถเสนอแนวความคิดได้ตลอด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามการประเมินผลโครงการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี หมู่ที่ 19 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.2 อภิปรายผล

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชน ทำเลื้อนสามัคคี

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี มีดังนี้

1. เพื่อศึกษากองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคีในประเด็นการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนในชุมชน สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนชุมชน รวมทั้งปัจจัยด้านบวกด้านลบในการบริหารจัดการกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

3. เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนทำเลื้อนสามัคคีในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

4. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจของชุมชนทำเลื้อนสามัคคีเมื่อได้รับการกระตุ้นและมี

ภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี

1.1.2 วิธีดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1.1 การสังเกตและบันทึก เกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านต่าง ๆ ของชุมชนตลอดจนการสังเกตและการบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้นำหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ คณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุน ตลอดจนประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ

1.3 การศึกษาเจาะลึกรายการหนี้ จากสมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.1 -บร.12)

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

1.1.3 ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการของการประเมินโครงการกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาล ชาวบ้านทราบว่าโครงการกองทุนเข้ามาเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งทราบเรื่องจากหน่วยงานราชการและจากข่าววิทยุ โทรทัศน์

2) เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านคิดว่าเงิน 1 ล้านบาทเป็นส่วนสำคัญในการเริ่มโครงการกองทุน เพราะถือว่าเป็นเงินทุนอุดหนุนที่รัฐบาลมอบให้ ทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากเงินกู้ยืมโดยเสียดอกเบี้ยต่ำ

3) คณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนทุกคนถือว่าเป็นบุคคลที่ชาวบ้านเลื่อมใสมา เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ดูแลจัดการเงินของกองทุน และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องกฎ ระเบียบและข้อบังคับของกองทุน

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือ จำนวนเงินที่สมาชิกกองทุนที่ได้กู้เงินกองทุนจะต้องชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดเวลา แต่ในปัจจุบันกองทุนเพิ่งทำ

การปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกกองทุน ทำให้ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้และดอกเบี้ย จึงไม่สามารถประเมินผลได้

5) ผู้สมัครขอกู้ คือ ผู้ที่ต้องการจะสมัครขอกู้เงิน เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการปล่อยให้ผู้กู้ในงวดต่อไป เพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากเสียดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้ยืมนอกระบบมาก

6) บัณฑิตประจำกองทุนชุมชน จากการได้เข้ามาปฏิบัติงานในชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี ถือว่ามีส่วนช่วยเหลือในด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุนไม่ทราบ เช่น ในเรื่องการเขียนคำขอู้ ซึ่งสมาชิกบางรายเขียนคำกู้ยังไม่เป็น

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน มีประโยชน์ในด้านการคัดเลือกตัวผู้กู้ จะเป็นผู้กู้ที่มีเหตุผลในการใช้เงินและสามารถนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ กองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีไม่มีการแนะนำวิธีทำธุรกิจ เพราะผู้ส่วนใหญ่ของชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีนำเงินไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการมากกว่าจะเป็นการสร้างอาชีพใหม่

3) การรับชำระหนี้ กองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคียังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย แต่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดให้ผู้ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด 1 ปี โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี

4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน กองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีมีเหรียญิกทำหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ซึ่งได้จัดทำแบบง่าย ๆ เนื่องจากกองทุนพึ่งทำการปล่อยเงินกู้ทำให้มีแค่ยอดผู้กู้ แต่ยังไม่มีการรับชำระเงินกู้เข้ามาเพราะยังไม่ถึงเวลาการรับชำระคืน

5) การช่วยหาตลาด เนื่องจากชุมชนท่าเลื้อนสามัคคีอยู่ใกล้ตลาดสด ซึ่งเป็นที่ขายสินค้าซึ่งถือว่าเป็นทำเลที่ดี และผู้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายอยู่ที่ตลาดสดอยู่แล้ว ดังนั้นคณะกรรมการจึงไม่ต้องช่วยในการหาตลาดให้ผู้กู้เงิน

6) บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุน บัณฑิตประจำกองทุนเข้ามาช่วยในการดำเนินงานกองทุนในเรื่องของการแนะนำการทำบัญชี หรืองานด้านเอกสารต่าง ๆ ที่ทางคณะกรรมการบางครั้งไม่ค่อยเข้าใจ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้ได้กู้และยอดเงินให้ผู้กู้เป็นผล โดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะจำนวนผู้ได้กู้เป็นผลมาจากการนำผู้สมัครขอกู้มาคัดเลือกจนได้จำนวนผู้กู้

ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอกู้ได้ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการ นำไปสู่การทราบยอดเงินให้กู้

2) ผลกระทบโดยตรง กองทุนสะสมเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะกองทุนมีการจ่ายเงินกู้ออกไปก็จะทำให้มีจำนวนรายได้เกิดขึ้นมาจากดอกเบี้ยที่ได้ปล่อยเงินกู้ไป

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชื่อเสียงของชุมชนท่าเลือนสามัคคีได้รับมาจากการที่ทางชุมชนมีการเก็บเงินสะสมรายเดือนและสามารถนำเงินที่ได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ทำให้เกิดดอกเบี้ยมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์มีเงินสะสมที่มากขึ้น กองทุนได้ผลและมีประสิทธิภาพดี ทางชุมชนมีภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ และสิ่งที่จะตามมาคือชื่อเสียงของคณะกรรมการกองทุนที่ได้มีการบริหารงานที่ดี บัณฑิตมาทำงานกับชุมชนก็ถือว่าได้ผ่านการทำงานและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ผู้กู้แต่ละรายในชุมชนมีอาชีพค้าขาย ซึ่งการทำอาชีพค้าขายนั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว เป็นส่วนสำคัญในการประกอบอาชีพ จึงจะสามารถดำเนินงานได้ผลดี

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินสามารถเป็นหลักประกันได้ว่า เมื่อผู้กู้ได้กู้เงินไปแล้วจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงและจะสามารถนำเงินมาใช้คืนให้กองทุนได้ ทรัพย์สินของผู้กู้ เช่น บ้านและที่ดินของผู้กู้และเครือญาติ

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีโครงการธนาคารประชาชนเกิดขึ้น ทำให้ผู้กู้บางส่วนไปกู้ยืมเงินมาลงทุน เพราะเห็นว่าดอกเบี้ยต่ำ ทำให้มีการเกิดหนี้สินเพิ่ม แต่ทุกคนก็พร้อมที่จะกู้เพราะต้องการมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

4) อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้โดยมากในชุมชนมีอาชีพค้าขาย จะมีอาชีพอื่นบ้าง จึงทำให้มีความจำเป็นที่ผู้กู้จะนำเงินที่ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้น ลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ

5) รายได้ของครอบครัว โดยมากมีรายได้ไม่ค่อนมาก แต่พอมีกินสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งบางครั้งก็ต้องอาศัยการกู้ยืมด้วย

6) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ โดยมากผู้กู้มีอาชีพค้าขายมานาน ถือว่ามีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

2.2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ ผู้กู้ได้เงินมาจะเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการเพราะผู้กู้มีอาชีพ

ค้าขาย จึงต้องมีการซื้อสินค้าเพื่อเข้าร้านไว้จำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค บางรายอาจเพิ่มสินค้าให้มีหลายชนิดมากขึ้น เพื่อเป็นการเรียกลูกค้าให้สนใจสินค้าที่ขาย

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากรธนาคาร ผู้กู้ส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมในกิจการ ซึ่งส่งผลให้กิจการมีเงินหมุนเวียนในกิจการมากขึ้นอีกทางหนึ่ง

3) สถานที่และวัตถุดิบ ผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายอยู่ที่ตลาดสด ซึ่งถือว่าเป็นตลาดที่ค่อนข้างใหญ่ อยู่ใกล้บ้านและมีกลุ่มลูกค้าสัญจรไปมาสะดวก ทำให้การขายสินค้าได้คล่องตัว แต่ก็ต้องอาศัยการเข้าที่ตลาดเพื่อขายสินค้า ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำของผู้ขายที่จะต้องจ่ายให้กับเจ้าของสถานที่

4) เทคนิควิธีทำงาน ผู้กู้แต่ละรายมีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าต่าง ๆ กัน ส่วนมากจะขายสินค้าอุปโภค บริโภค ซึ่งเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และผู้ขายจะต้องมีการแข่งขันกัน เช่น การลดราคาหรือการแถมบ้างเป็นบางครั้ง เพื่อให้สินค้าตนเองเป็นที่สนใจของผู้บริโภค

5) กำลังทำงาน ผู้กู้แต่ละรายทำงานกันเองโดยอาศัยแรงงานจากคนในครอบครัวช่วยกัน เพื่อเป็นการลดต้นทุน เพราะเป็นร้านเล็ก ๆ พอที่จะจ้างลูกจ้าง

6) บัณฑิตประจำกองทุนที่ผ่านงาน ถือว่าได้ประสบการณ์และความรู้ในการทำงาน รู้จักอาชีพที่หลากหลายจากการไปพูดคุยกับผู้กู้แต่ละราย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย ผู้กู้แต่ละรายจะมีการทำกิจการที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละรายก็จะมีวิธีการประกอบอาชีพที่เห็นว่าเป็นสิ่งดีในการใช้เป็นแนวทางทำกิจการให้ก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น การทำอาหารออกขายจะต้องรสชาติอร่อย สะอาด และเน้นราคาถูก เพื่อเรียกลูกค้า

2) การหาตลาดที่ดี ผู้กู้แต่ละรายส่วนใหญ่ค้าขายอยู่ที่ตลาดประจำอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาในการหาตลาด เพราะที่ปัจจุบันมีลูกค้ารู้จักอยู่แล้วทำให้ไม่ต้องหาตลาดใหม่

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี ผู้กู้แต่ละรายมีกระบวนการหาสินค้าที่ดี โดยการสั่งซื้อสินค้าจากแหล่งขายสินค้าส่ง ซึ่งจะมีราคาต่ำกว่าร้านค้าปลีก เช่น ถ้าเป็นร้านขายผลไม้ก็จะไปรับสินค้ามาจากตลาดไทหรือจากสวนผลไม้ นั่น ๆ ส่วนสินค้าบางตัวก็จะหาซื้อจากตลาดปากช่อง ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าแทบทุกชนิดในราคาทั้งปลีกและส่ง ผู้กู้แต่ละรายก็จะเลือกซื้อแตกต่างกันไป แต่ก็พยายามเลือกซื้อแต่สินค้าที่ดีมีคุณภาพเพื่อนำมาจำหน่ายให้ผู้ซื้อ

4) การทำบัญชี ผู้กู้แต่ละรายมักจะไม่ทำบัญชีจะเป็นการจดบันทึกมากกว่า เพราะผู้ส่วนใหญ่ขายสินค้าประเภทสดมาขายไป จึงไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการทำบัญชีมากนัก

5) การวิเคราะห์การประเมิน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ และประเมินได้ว่า การที่มีปัจจัยนำเข้าที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ การทำงานของผู้ดูแลรายได้ รับประโยชน์และมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรง ก็คือ ผู้ดูแลรายได้รับผลตอบแทนเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ ซึ่ง รายได้จากการประกอบกิจการถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานการลงทุนลงแรงประกอบการ
- 2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ คือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ ซึ่งผู้ดูแลรายได้ใช้เงินกู้ประกอบการค้าขาย คือ ชื่อ มาขายไปสินค้าที่นำมาขายจะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความพอใจทั้งต่อผู้ขายและผู้ซื้อ
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการของผู้ดูแล ราย คือ บัณฑิตประจำกองทุนที่มีโอกาสได้ศึกษา วิธีการประกอบกิจการ บัณฑิตได้เรียนรู้ขั้นตอน ในการดำเนินกิจการจากผู้ดูแล แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ที่ได้

1.2 อภิปรายผล

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี เกิดจากการให้ความ ร่วมมือและการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนใน ชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามกองทุนจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือกัน ของคนในชุมชนในการจัดตั้งกองทุนชุมชนขึ้นมา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบบริหารกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี โดยการ จัด โครงสร้างของกองทุนชุมชนอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน ซึ่งมี บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้อง มีระเบียบบริหารกองทุนมี การดำเนินงานคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการจัดสรรผลประโยชน์หรือกำไรของกองทุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของกองทุนชุมชนท่าเลื้อน สามัคคี โดยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสร้างอาชีพและสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ในระดับ หนึ่งแต่ไม่ทั้งหมด หากยังต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน และการให้ความช่วยเหลือใน ด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การมีสภาพเศรษฐกิจของชุมชนที่ดีขึ้น เมื่อได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้น โดยมีการริเริ่มการลงทุนประกอบอาชีพ หลาย ๆ อย่างทำให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น และทำให้สังคมรอบข้างดีขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของคนในกองทุนชุมชน ทำเลื้อนสามัคคี มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการให้ความร่วมมือกันและมีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสของคนในชุมชน

1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

1) มีกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าราชการและประชาชนทั่วไป บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและเป็นกำลังสำคัญที่ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น

2) มีการปลูกฝังความคิดว่าผู้นำคนเดียวไม่สามารถพัฒนาไปได้ ต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกคน นำหลักการบริหารงานเป็นทีมมาใช้ในการบริหารจัดการภายในชุมชน

3) มีการจัดประชุม พุดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนและคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

4) มีการบริหารงานที่โปร่งใส มีหลักฐานที่สามารถให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5) ความเสียสละของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนที่เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์และสละเวลา ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

2. ปัจจัยด้านลบ

1) สมาชิกกองทุนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการบริหารกองทุน

2) สมาชิกกองทุนบางส่วนขาดการมีส่วนร่วม

3) สมาชิกกองทุนไม่นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) สมาชิกกองทุนเขียนคำขอกู้ไม่เป็น

5) คณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชียังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีที่ถูกต้อง

1.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนทำเลื้อนสามัคคี ปรากฏว่ายังไม่พบการจัดตั้งกลุ่มองค์กรตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

1.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของประชาชนในชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

1. มีความสามัคคีของคนในชุมชน

2. มีความซื่อสัตย์ในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน

3. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน
4. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ของคนในชุมชน
5. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่
6. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนในชุมชน
7. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรมเห็นความสำคัญของทุกคนในชุมชน

1.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)

1) สมาชิกกองทุนมีรายได้เป็นเงิน ซึ่งเกิดจากการขายสินค้าและเป็นผลมาจากการกู้เงินจากกองทุนไปดำเนินการ

2) สมาชิกกองทุนสามารถนำเงินไปชำระหนี้ในระบบซึ่งมีดอกเบี้ยสูง

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1) สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนสามารถลดภาระหนี้สินได้บางส่วน

2) สมาชิกกองทุนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ

3) สมาชิกกองทุนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก

3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

1) สมาชิกกองทุนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) สมาชิกกองทุนรู้จักการประหยัดและอดออม

3) สมาชิกกองทุนมีความซื่อสัตย์และสามัคคี

4) สมาชิกกองทุนมีจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ลดปัญหาการว่างงานของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนทำเลื้อนสามัคคี

1) ควรลดขั้นตอนเกี่ยวกับการยื่นคำขอกู้เงินจากกองทุน ในปัจจุบันนี้ผู้ที่ต้องการกู้เงินจะต้องยื่นแบบเสนอโครงการของกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.01) แบบคำขอกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.02) และสัญญากู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.03) แบบรับเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.04) ซึ่งหลายขั้นตอน เห็นควรลดขั้นตอนการยื่นแบบเสนอโครงการ

ของกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.01) ให้เหลือเฉพาะการยื่นแบบคำขอกู้ (กทบ.02) และสัญญากู้เงิน (กทบ.04) เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

2) ควรมีการกำหนดรูปแบบการชำระหนี้ให้สมาชิกกองทุนมีโอกาสเลือกในการชำระเงินกู้ตามความเหมาะสม โดยอาจมีการแบ่งการชำระหนี้เป็นงวด ๆ ละ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี โดยจะได้ไม่เป็นภาระให้กับสมาชิกกองทุน ซึ่งปัจจุบันการปล่อยกู้ระยะยาวอาจจะมีปัญหานี้สูญหรืออาจเป็นการเพิ่มหนี้สินให้กับสมาชิกกองทุนมากขึ้น และควรมีการฝึกอบรมการทำบัญชีที่ถูกต้องให้กับกองทุนด้วย

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี

1) คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้อง แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีเจ้าหน้าที่จากรัฐจัดการฝึกอบรมและให้มีการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ในด้านการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้องแก่คณะกรรมการกองทุน

2) คณะกรรมการกองทุนที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ไม่ครบทุกคน แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรสร้างจิตสำนึก กระตุ้นและทำให้เกิดแรงงูงใจ หรือการสร้างแรงงูงใจ เช่น ให้ค่าตอบแทนในวันที่ปฏิบัติหน้าที่ มอบรางวัลความสำเร็จ และอื่น ๆ

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจการอาชีพของสมาชิกกองทุนชุมชนท่าเลื้อนสามัคคี

1) การกู้เงินเพื่อนำไปสร้างอาชีพสมาชิกกองทุนควรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้เงินลงทุนจำนวนมาก สามารถลงทุนสินค้าและจำหน่ายในตลาดอย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างงานและเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน การบริหารจัดการทำในรูปของกลุ่ม จะทำให้มีการจ้างแรงงานในชุมชนด้วย

2) หากสมาชิกกองทุนมีการรวมกลุ่มและมีการบริหารจัดการในรูปของกลุ่ม เพื่อนำเงินจากกองทุนไปผลิตสินค้าหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายในท้องตลาด หน่วยงานของทางภาครัฐจะต้องเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนช่วยในด้านการตลาด

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่จำกัด เนื่องจากระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลมีเพียง 10 เดือน ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนและประชาชนโดยทั่วไปในด้านผลกระทบของโครงการ ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ดียิ่งขึ้นสำหรับการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป

2.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กลยุทธ์การบริหารกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

- 1) ต้องยึดหลักการบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่กำหนดไว้
- 2) ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผล โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานอย่างใกล้ชิด
- 3) ต้องมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เสริมสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้านให้ชัดเจนในวัตถุประสงค์ ในหลักการ ในกระบวนการทำงานของกองทุนชุมชนและเปิดโอกาสให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ
- 4) คณะกรรมการกองทุนต้องมีคุณธรรมในการบริหารงาน การมีคุณธรรมแสดงออกได้ อย่างเป็นรูปธรรมด้วยการทำงานที่เป็นไปด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามหลักการ ยึดถือความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคแก่ทุกคน มีความยุติธรรมและสุจริตต่อหน้าที่รับผิดชอบ
- 5) ต้องมีระบบบัญชี การเงินที่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการกองทุนชุมชนต้องให้ความสำคัญระบบบัญชี การเงิน ในลักษณะที่มีความชัดเจน มีการตรวจสอบและควบคุมอย่างรัดกุม เชื่อถือได้และเป็นปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กาญจนและตราด. 2544. กองทุนหมู่บ้าน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 14 (271) : 110-112.

กาญจนา จินตกานนท์. 2544. กองทุนหมู่บ้าน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 14 (284) : 110-111.

สุรศักดิ์ เครือคำ. (2544). กองทุนหมู่บ้าน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 14 (276) : 107-108.

กองทุนหมู่บ้าน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 14 (282) : 112-113.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน

สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน

เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สหพัฒนการพิมพ์.

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

การจัดการและประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545. สรุปภาวะเศรษฐกิจปี 2544 และแนวโน้มปี 2545. [ออนไลน์].

ได้จาก : [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.bot.th/BoThomepage/DataBank/Econcond/econreport/outlook/3-6-2002-Th-i/Q Outlook-final.pdf>.

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2530. มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย. กรุงเทพฯ :

ไทยเกิดธรรม